

l'ullal 25

tercera època

revista del cpfpa
francesc bosch i morata
xàtiva
maig 2017

sumari **editorial** **participació de l'escola**

Cartes amic/amiga. *Mª Carmen*

Llorens. Nieves. Angeles

El trabajo. *Miki*

El 5 d'abril. *Vicen Rivera Ruiz*

Jornada formativa i associativa

com a pluja d'abril. *Angel*

Borreguero Herval

Primavera. *Fátima Ouakat*

Així aprenem de bé. *Joan Miquel*

Lledó Luna

L'emoció d'aprendre en l'EPA!!!

GES II NIT I IMMIGRANTS.

Ainoa González

Sóc una dona... *Marisol*

El respeto. *Pascual Rodríguez*

Gorrita

Deshaucio paralizado.

Diego Nicolás Martínez

Tomás

L'Ajuntament d'Estocolm

i els premis més famosos

del món. *Ferran Lerma*

Viatge de campament a

Salamanca. *Andrea G.P.*

La gente. *Miki*

L'estrany cas de

Magdalena Ventura.

Carles Quilis Juan

Joventut, democràcia i

educació ciutadana. *Raül*

Leis

Narracions populars. *M^a*

Mercé Gil Torregrosa. M^a

José Sarrión. Pepe Micó. Paco

González. Mª Ángeles R. N.

escola oberta

Pedagogia ciutadana i escoles per
a la democràcia. *Jorge Osorio Vargas*

Primeres notes per a un Manifest
Municipalista. *Observatori
metropolità*

editorial

De bell nou estem finalitzant altre curs, al llarg del qual hem fet moltes tasques però també ens hem deixat moltes per fer. Tal vegada moltes de vosaltres ens preguntareu: i què és el que falta per fer? Tenim el centre que somiàvem, contem amb recursos i, sobretot, tenim unes persones joves i adultes que participen al centre amb il·lusió per aprendre i millora la seua qualitat de vida.

Però mai està tot fet i encara ens queda un llarg camí per dur a terme altres dissenys: desenvolupar una vessant d'educació permanent-educació popular no sols al nostre espai educatiu-formatiu sinó que tinga les arrels i les branques en la resta d'espais socioculturals, educatius, participatius... a la resta de la societat xativenca. Mai hem volgut ser una illa sinó un arxipèlag, és a dir un conjunt d'illes re-unides per allò que les separa, però amb sinèrgies, respecte i consideració a les tasques que qualsevol de les iniciatives locals desenvolupa, amb les ajudes i conside-

taller de premsa

Coordinació: Paqui Borox i pep aparicio guadas.

Consell de redacció: Paqui Borox, Tere Vila, Isabel Aparicio, Tonyi Campos, Anna Navajas, Ferran Lerma, Victoria Vercher, Vicent Penalba, Ma ngeles Rodríguez, Quique Luján, Andrea Giménez, Herminia Guerrero, Sabrina Faus, Matías Tormo, Miguel Ángel Albuixech, Enacrna Such i pep aparicio guadas.

Traducció i correcció: Neus Benito, Miquel Bononat i Isabel Aparicio.

Coberta: Vicent Penalba (dibuix).

Contracoberta: Quique Luján (fotografia).

Fotografies: Taller de Premsa i de Fotografia; Cris Martínez, Cristina Poveda, Marta, Rafa Blesa, Raquel, Vicent Martí, Quique Luján i Vicent Marchirant.

Dibuixos: Taller de Dibuix; Vicent Penalba, Fernando Castells, Antonio Benito, Conchin Castelló, Enrique Velasco, Inma Sirera, Javi Juan, Ana García, Rafa Calvo i Mariví Sanchis.

Disseny i maquetació: Taller de Premsa

Impressió: Paper Plegat, s.l.

racions que la resta d'iniciatives educatives tenen... i, sobretot, interrelacionats-interconnectats amb les idees-pràctiques força d'educació, participació, democràcia, igualtat i inclusió, ciutadania activa... realment.

No volem accions aïllades que no duen a cap lloc, tampoc volem protagonismes polítics partidistes inútils i ineficaços que sols són com xicotetes bufes que fan molt de soroll però que no deixen cap empremta. Hem d'instaurar el diàleg com a ferramenta de treball entre totes les forces, establint bases comunes que ens duguen a un mateix fi: una societat plural, valenciana i popular, formada per ciutadans i ciutadanes lliures i capaços de decidir al voltant de la seua vida i recuperar el dret de ciutadania, pel qual som nosaltres i no altres els que diem això sí això no, sense delegacions. Ací us deixem paraules per les que pensar i lluitar i, a més el que la gent que participa al centre ha escrit, amb veu senzilla i des del cor.

CARTES AMIC/AMIGA. Mª Carmen Llorens

Benvolgut/da amic/ga:

Sóc una dona major que està assistint a l'escola d'adults, ja fa prou de temps i tinc moltes ganes d'aprendre.

La mestra ens ha proposat un treball que consisteix fer una carta dirigida a una persona desconeguda sense saber si és ell o ella, només ens ha dit que era gent molt jove.

Doncs bé, et contaré que quan vaig complir en la meua obligació de cuidar als meus fills, doncs ja eren grans i alguns eren casats, vaig pensar "ara em toca a mi" fer el que més m'agrada i em vaig apuntar a l'escola. Mai m'arrepentiré, doncs he après molt encara que a deshores, doncs ja era prou major.

He conegut a molta gent i molts mestres, i més, me he donat compte del bo que tingueu la joventut de hui i em prenc la llibertat de donar-te un consell "aprofitat tu que estàs en l'edat d'aprendre".

Jo ja tinc nets i tal vegada més grans que tu, sóc una persona molt familiar i m'agrada anar al cine, passejar i tindre amigues per eixir i xarrar, també m'agrada llegir.

En ma casa siguem una família molt llarga i molt unida.

Bé no se que més puc contar-te de mi, espere que t'haja interessat un poc i em contestes; m'agradaria molt i em faria il·lusió que em contestares, conèixer-nos un poc i podríem contar-nos més coses.

Espere no haver-te avorrit.

T'envie una forta abraçada d'esta dona que et desitja el millor com si fores el meu net.

Ja has vist com escric, em falta molt per a saber escriure el valencià però amb ganes i voluntat espere aconseguir-ho.

Dibuix: Ferran Castells Oltra

AMIC. Nieves

Hola amic no et conec però pense que has de ser un xiquet molt bonic i, a més a més intel·ligent i per suposat un bon estudiant. Amb aquesta carta voldria conèixer-te un poc i al mateix temps que tu em conegues a mi.

Sóc una dona major, estudie en el col·legi de persones adultes. El col·legi es diu Francesc Bosch i Morata i m'agrada molt assistir a totes les classes.

Donem valencià, matemàtiques, castellà i història. Per a mi és molt interessant, sempre aprenem coses noves.

Jo com a persona adulta que sóc voldria donar-te un bon consell. Estudia molt i sigues sempre un lluitador, alcança tot allò que et proposes, passa t'ho molt bé i sigues una persona feliç i responsable.

Una abraçada de la teua amiga Nieves.

BENVOLGUT AMIC. ANGELES

Sóc una dona major que va a l'escola, al col·legi Francesc Bosch i Morata.

Em diuen Ángeles, jo he viscut en una família on havia que seguir els ordres de mon pare sense poder dir el que pensaves.

Jo i la meua germana anàvem a cosir i a ensenyar-nos a cuinar. Els meus germans anaven a estudiar per poder trobar treball.

A mi m'haguera agradat estudiar i ser mestra, però no va poder ser perquè era una època que no hi havia igualtat. Hui faig el que a mi m'agrada: anar a l'escola i aprendre coses noves.

Pense que hui hi ha igualtat i tots els xiquets i xiquetes tenen dret d'anar a estudiar, cosa que per a mi és molt important perquè d'això depèn el futur de les persones.

No se res de tu, t'agrada l'escola? T'agrada l'esport?

XXXX de una amiga

El trabajo. Miki

A mí me ha supuesto ir a trabajar engancharme a la gente que cotiza y un honor para mí, porque después de no trabajar desde hace más de cinco años, ahora veo la luz. Y es que para la gente que tiene minusvalía es un campo muy difícil; si sabes hacer las cosas mejor que otra gente, siempre te respetarán. Hay gente que es muy creída, entran a trabajar, se ponen a fumar y nosotros/as los minusválidos/as estamos pendientes del curro o trabajo: no somos tan listos pero sabemos hacer las cosas y comportarnos.

El trabajo es una cosa que hay que tener en cuenta, si no trabajas no comes porque no te lo van a dar todo hecho. En mi caso necesito trabajar para poder vivir porque los padres no van a estar toda la vida. Tú si tienes un trabajo no puedes hacer tonterías tienes que estar tranquilo/a.

La gente busca un trabajo desesperadamente para poder vivir bien y no pasar penurias; hay gente de arriba que cuando sale de la política ya tiene trabajo asegurado y sueldo, esos sí que viven bien. Los trabajadores de ahora, 2017, no son igual que en el siglo XIX. En el siglo XIX no tenían que ir al paro, te ponías a trabajar y ya está; y en el 2017 si tienes un trabajo ya puedes dar gracias a la vida por el trabajo y como has pasado por el paro eso es la diferencia con el siglo XIX. Si no trabajas tienes que ir a estudiar.

Los jóvenes de los años 90 y 2000 que se fueron a la obra y dejaron sus estudios han vuelto a estudiar porque hasta que se formen en la escuela de adultos, no tendrán otra oportunidad de trabajar...

El 5 d'abril. Vicen Rivera Ruíz

El dia 5 d'abril van tindre lloc tallers, un menjar i per a mi va ser bastant trist no haver pogut assistir a tot (sols vaig poder anar a la xarrada del matí).

M'haguera agradat haver participat, ja que l'any passat m'ho vaig passar molt bé, i després del taller vam anar quasi tots a menjar al pati i va ser un moment molt agradable en què vam poder conèixer-nos millor (tant alumnes com professors). Va ser una experiència molt agradable.

Però bo, parlaré un poc del que va cridar l'atenció de la conferència a la qual si que vaig assistir. Alicia Gil ens contava que la seua mare li aconsellava que estudiés, però no pel fet de ser independent, sinó, per si al seu home algun dia li passava alguna cosa, com quedar-se paralític, aleshores poguera valer-se per ella mateixa.

Jo també recomane a les meues filles, estudiar i preparar-se bé però perquè puguen ser independents.

Jornada formativa i associativa com a pluja d'abril.

Angel Borreguero Herval

Les jornades dels tallers del passat dia cinc van ser una experiència molt gratificant per a mi. La jornada va començar en el saló d'actes del centre amb la lectura d'una declaració institucional de reconeixement públic a Francesc Bosch i Morata que dona el seu nom al centre i a continuació amb una xarrada molt interessant, conferència d'Alicia Gil amb el títol "la discriminació de les dones en una societat igualitària. Les cares del poder patriarcal en el segle XXI".

A continuació i després d'un descans cada u va anar al taller en què voluntàriament, setmanes arrere, es va inscriure.

Em vaig inscriure al taller de "Com fer rosquilletes casolanes", era la primera volta que treballava la farina. Vam entrar a l'aula on estava tot a punt, amb tota mena d'ingredients dolços i salat i les taules disposades amb el material a utilitzar.

Amb la resta de companyes va ser una estona molt aprofitada i divertida. Les monitores (Victoria, Anabel) ens van introduir magníficament en el taller per preparar les rosquilletes. Finalment vam fer una degustació de tot el que havíem preparat, al final ens van donar un full amb els ingredients per a fer-ho a casa perquè puguen ser independents.

Primavera. Fátima Ouakat

Va arribar la primavera i amb això va arribar el dia tan esperat, el dia de la jornada formativa i associativa, que va tindre lloc en el CPFPA Francesc Bosch i Morata, on vaig per realitzar els meus estudis.

Van començar amb una petita conferència que va donar una persona que li diuen Alicia Gil, que explicà la història de les dones, com vivien, la societat i els costums...

Quan vam acabar la xarrada, vam començar amb els tallers. Dels nou tallers que hi havia, jo vaig escollir el taller de les rosquilletes casolanes.

Al taller vam començar amb els preparatius, jo estava una mica nerviosa, perquè era una cosa nova per a mi. Era la meua primera experiència a fer rosquilletes. Vaig seguir tots els passos que em deia la monitora per fer les rosquilletes.

Els ingredients eren diversos i al barrejar-los vaig formar la massa de les rosquilletes. Vam traure les rosquilletes del forn, totes estaven daurades.

Després d'això vam passar a menjar, després vam veure un documental que s'anomenava "Mis escarapate", que tractava de problemes "Només importa el cos, no el cervell" on es valora la dona per la seua bellesa, no pel seu cervell, per trobar feina.

Va ser una experiència molt bonica, que m'agradaria repetir un altra vegada.

Així aprenem de bé. Joan Miquel Lledó Luna

Escric aquest article perquè m'he adonat que he fet un canvi substancial des de què m'he posat a estudiar al FRANCESC BOSCH I MORATA perquè a mi certament m'agrada llegir, els llibres i la literatura.

Per això, tot i que fa encara tant poc de temps que he començat el curs i que no sé el funcionament total del professorat: com m'exigiran, fins on podré aplegar i, el que és més important, si valoraré correctament cada assignatura.

A la meua casa sempre hi ha hagut un bon ambient, on et podies centrar, ja que a la meua mare i a mi ens agrada llegir, i això es nota amb el pas del temps, però ara quan ha començat el curs i totes les dies vens aquí, al col·legi i veus gent i aprens de la manera que ho fem, tot pega un canvi de sentit, moltes coses que hi tens al teu abast són possibles, ara és quan realment t'adones de qui eres realment, de les coses que has de corregir, de si el teu comportament és suficientment educat; ara és quan pots observar altres companys, comparar. I si realment aprens de cada treball, si realment valores cada assignatura com cal, potser més avant amb l'ajuda dels professors siga moment d'obrir noves portes al teu futur.

*Dibuix: Ferran
Castells Oltra*

L'emoció d'aprendre en l'EPA!!!! GES II NIT I IMMIGRANTS.

Ainoa González

- Crec que la classe d'espanyol és molt bona; m'agraden les classes i crec que les lliçons tenen el ritme que necessita. **Carol Ann Jones.**

- La meua experiència en l'EPA de Xàtiva és molt bona i considere que una bona idea perquè puc practicar i aprendre espanyol per a comunicar-me amb la gent. **Housnia Khadia.**

- Desitjaria tindre més hores d'aprenentatge en les lliçons ja que únicament són tres hores a la setmana però ho recomanaria a tots ja que et dóna l'oportunitat d'aprendre espanyol. **Silas Wayer.**

- La meua experiència en l'EPA de Xàtiva és molt bona i gratificant ja que he tingut l'oportunitat de fer amics i gaudir al mateix temps en les classes a més després de les lliçons quedem per a poder posar en pràctica allò après. **Mary Renyon.**

- Quan estic en l'Escola d'Adults estic molt bé perquè les classes donen lloc a poder parlar i tractar sobre moltes coses interessants; les classes són excitants i bones. **Colin Willis.**

- Quan estic en l'EPA em sent genial perquè aprenc moltes coses noves i a més he pogut fer bons amics en classe. **Muhammad Suleman.**

- La meua experiència és genial ja que tots formem un grup d'aprenentatge meravellós; cometem molts errors, però aprenem i riem d'ells!!! **Graham Hays.**

- Quan estic en l'EPA de Xàtiva em sent tranquil·la perquè m'atenen de forma ràpida i amable; és el meu segon any i ja tinc molts amics i a més practique amb ells espanyol encara que reconec que em queda molts per aprendre!!! **Olga Klinaicheva.**

- La meua experiència en l'EPA està sent gratificant en tots els aspectes; a nivell personal resulta ser enriquidor ja que et permet avançar comptant amb el professorat i la seua gran ajuda perquè puguem aprendre moltes coses; en definitiva una experiència molt bonica!!! **Neus Nadal.**

- La meua experiència en l'EPA és bona; vaig començar amb moltíssimes ganes i a pesar que enguany tinc un cabàs d'obligacions pel que fa a l'any anterior, i per açò se'm fa un món..., he de reconèixer que és una bona oportunitat per a aprendre i obtenir el que tots desitgem, el títol d'ESO !!! **Janna Marin.**

- M'ha agradat molt estudiar en aquest centre; és el meu segon any i he de reconèixer que es tracta d'una segona oportunitat per a poder finalitzar allò que en el seu moment es va començar sense massa èxit (pel motiu que siga); sempre s'organitzen tan per part del professorat com del centre activitats perquè els alumnes participen i s'involucren; si alguna cosa he après és que "mai és tard per a aprendre". **Jacobo González.**

- Per a mi l'EPA de Xàtiva ha sigut l'oportunitat que necessitava per a poder complir amb un dels meus somnis de joventut que per circumstàncies de la vida no vaig poder portar a terme; i ara és el mitjà perfecte per a poder començar el meu grau d'Auxiliar d'Infermeria en un futur pròxim!!! **Susana Pla.**

- Personalment considere que m'ha vingut molt bé assistir a les classes perquè és una vàlvula d'escap a la rutina i en la qual aprendre coses noves és important per a no ancorar-te i millorar i amb açò poder ajudar a la meua xiqueta quan tinga deures en el col·legi; una bona raó, no? **Ainoa González.**

Sóc una dona... Marisol

Sóc una dona que estic aprenent a escriure el valencià. Jo em senc molt valenciana però com veuràs tinc moltes faltes. Estic aprenent prou tard, si vols tens que sacrificar-te.

Per a mi és una il·lusió doncs tinc 77 anys, però com mai és tard si vols aprendre, voldria que esta carta la llegiren la gent que no li agrada els estudis. Jo done gràcies a l'Escola d'adults que estic aprenent el que no pensava mai en la meua vida i tot el bé que m'ha donat l'escola d'adults.

Esta escola i els mestres són una meravella, el saber és el més bonic per a tot, i et dones compte quan falta i quan els necessites.

Esta carta la dedique als que són poc estudiosos. És tan bonic el saber, et dones compte i vens i veus estes persones tan intel·ligents!.

Tinc nets i vull el millor para tota la joventut. Done gràcies als que ens han donat esta oportunitat i haver fet esta escola d'adults de Bosch i Morata.

Una iaia

*Dibuix: Conchín
Castelló Canut*

El respeto. Pascual Rodríguez Gorrita

Cuando era pequeño todo el mundo me decía que debía respetar a los mayores. Creo que esta afirmación no es del todo correcta. Verán, el respeto se debe tener a todas las personas, sea cual sea su edad, género, nacionalidad, orientación sexual, ideología o posición social. El hecho de que una persona sea mayor no indica que se le tenga que tener más respeto que a otra persona de menor edad. El respeto es algo que todo el mundo merece. En ocasiones es un derecho el cual puedes perder por muchos motivos como maltratar a una persona, animal o ser vivo en general. Hay muchos grados de respeto. Está el respeto que se le tiene a los padres, un respeto que no es por el hecho de ser tus padres, sino por cuidarte y ayudarte en la vida, si no es así, no deberíamos tenerle ese respeto que muchos imponen solo por el hecho de ser tus padres. Luego está el respeto hacia los profesores, agentes del orden, profesionales de la medicina, etc. Pero este respeto también se puede perder. Pongamos un ejemplo: si un profesor asiste a clase con el único objetivo de cobrar un sueldo a final de mes con indiferencia de si el alumno aprende o no, por mi parte no tendría respeto alguno. En definitiva, el respeto es un derecho que todos tienen, pero que en ocasiones pueden perder.

*Dibuix: Enrique
Velasco Bosca*

Desahucio paralizado. Diego Nicolás Martínez Tomás

El pasado 34 de Enero de 2017, la Plataforma de Afectados por la Hipoteca (PAH) impidió un desahucio que quería llevar a cabo el banco Popular situado en la calle República Argentina de Játiva. De momento, la PAH ha conseguido parar el desahucio y un alquiler social para la familia afectada. No obstante, dicho alquiler social es demasiado elevado para que la familia pueda costearlo, pues su único ingreso es una pensión de 365 euros que uno de sus miembros recibe por minusvalía.

Es detestable que pase esto hoy en día, en un mundo donde hay más casas sin gente, que gente sin casas. Y es que todo esto es culpa de todos y de nadie. De todos porque la sociedad es quien dirige el mundo hacia dónde quiere ir, y de nadie porque cuando los responsables tienen que asumir sus responsabilidades, siempre se comprometen, pero al final nunca cumplen con lo que han dicho.

Desgraciadamente, los intereses egoístas de los políticos actuales y el de los grandes bancos y empresarios son, hoy en día, los que dominan el interés principal. Al fin y al cabo, el dinero es lo que mueve el mundo. Creo que hace falta ser valiente y cambiar. Hace falta dejar atrás lo de siempre y a los de siempre y construir un futuro mediante nuestro presente para dejarles a los más pequeños un mundo donde se pueda creer en la justicia y la igualdad en todos los sentidos. Y es que todos juntos hacemos más que separados.

*Dibuix: Mariví
Sanchis Almiñana*

6 participació de l'escola

L'Ajuntament d'Estocolm i els premis més famosos del món. Ferran Lerma

En el món del futbol el trofeu més apreciat que pot aconseguir una selecció nacional és la Copa del Món de Futbol o Mundial, però en el cas dels esports minoritaris, guanyar una medalla olímpica de segur que és la millor manera de que el triomf siga assaborit per la multitud de la població nacional.

En el cas de la Ciència passa un poc el mateix que en els esports minoritaris, existeixen diversos premis però el màxim reconeixement arriba en els premis que s'atorguen el 10 de desembre en la ciutat d'Estocolm i que estan dotats amb una quantia econòmica que és d'envoltant de 8 milions de corones sueques, quasi nou-cents mil euros. Són tres disciplines científiques les que tenen dret a premi, la Física, la Química i la Medicina i altres disciplines més com són l'Economia, la Literatura i la Pau.

Però quin és el motiu de que cada 10 de desembre, a la sala de concerts d'Estocolm, es fa donació dels premis als equips de científics que més han destacat en els camps d'investigació de la Física, la Química i la Medicina?

Doncs, tot es deu al químic i enginyer suec Alfred Nobel inventor i creador de la patent d'un compost de nom trinitrotoluen (TNT) o dinamita. L'invent li va proporcionar grans beneficis econòmics però també grans mals en la seua consciència. La dinamita no sols s'utilitzava per a la construcció de túnels, carreteres i extracció de minerals, també era usat amb fins bèl·lics. Per això Alfred Nobel, abans de morir un 10 de desembre de 1896, va deixar escrit en el seu testament que la seua fortuna s'invertira en premiar als investigadors responsables d'aquells avanços millors per a la humanitat.

Després de l'entrega de premis es celebra un gran banquet a l'ajuntament de la capital sueca, presidit pels reis. L'edifici és de principis del segle XX i està ubicat en una illa situada entre el llac Mälaren i el mar Bàltic. L'imponent edifici de rajola roja, molt utilitzada al llarg de la història en l'arquitectura conventual de Suècia, sembla un castell renaixentista.

Al seu interior es poden visitar diferents estances, però és sens dubte la més coneguda de totes, el saló blau perquè és el lloc on els guardonats amb el premi baixen per la seua monumental escala en companyia dels reis

de Suècia i és també on té lloc el ball de gala. Cal remarcar que el saló mai es va pintar de blau, com es tenia pensat, així que hui té la coloració de les rajoles roges i sembla un saló d'un palau italià del renaixement.

El saló plenari és un homenatge a l'arquitectura dels vikings que habitaren aquestes terres fa segles. El sostre recrea l'entramat de fusta típic de les cases dels vikings, aquestes no tenien fumeralers per tant hi havia varies obertures que permetien veure el cel. En aquesta sala no hi ha obertures però les pintures blaves recreen eixe cel que els antics habitants d'Escandinàvia podien veure des dins de les seues cases.

Continuant per la galeria del príncep, que rep aquest nom en honor al príncep Eugeni de Suècia que anònimament va guanyar el concurs per a decorar aquesta part de l'Stadthuset, s'arriba al saló daurat on es troba la decoració més exuberant. Aquesta consta d'un mosaic amb milions de fragments on es representa la reina de la mitologia sueca, en mig de diversos edificis del món com l'estàtua de la llibertat o la torre Eiffel.

Viatge de campament a Salamanca. Andrea G.P.

Vaig a contar-vos el que vam fer un viatge de campament a Salamanca, durant 15 dies d'agost. Ens alçarem molt prompte per què l'autobús eixia a les 8:00 h del matí, quan estem tots ja dins de l'autobús ens vam posar en marxa i uns quants monitors dormint i altres veient en la tele una pel·lícula, més o menys se'ns va fer l'hora d'esmorzar i també a dinar per què calia parar més o menys unes dues hores.

Vam aplegar al campament sobre les 17:00 h mes o menys, de la vesprada, després vam repartir a tots per a dormir en les tendes i deixar les coses dins. Després vam fer les reunions d'equip i vam dir les normes del campament i dels júnors també i van preparar una presentació de grups i els noms.

Quan vaig a acabar de sopar, vam recollir, els monitors vam estar agafant les coses per a fer les activitats de la nit i per començar a les 22:00h. I abans de les 00:00h. (dotze de la nit a dormir).

Vam fer moltes activitats importants; la que més em va agradar va ser la del final del campament, perquè era una activitat de gala de monitors. Que era ball, rialles i màgia i moltes altres coses més i de la visita Salamanca, el més important van ser: Plaça Major, Plaça Corriollo, Casa de les petxines, Façana Universitat, cova de Salamanca, exterior de les catedrals i vaig veure las granotes de la sort i gràcies a les guies que teníem, per què ho van fer les molt fàcil per a tots i no ens avorriem i ho vam passar tots molt bé.

I per últim, va arribar el final del campament, van venir els pares i vam fer un petit homenatge de les activitats per a les famílies i mentre que uns quants monitors xarraven amb la família altres, muntaven cap al campament. Després més tard vam fer les reunions d'equip i van explicar tot el positiu i el negatiu, es van preparar per a la nit.

Vam gaudir molt amb balls, moltes, cançons, premis i van tenir actuacions de monitors...

Anàrem al llit molt tard però va valer la pena i els monitors ni t'ho puc explicar perquè va ser una mica de tot rialles, dolenteries etc.

Estàvem tan cansats que al dia següent no podíem amb nosaltres mateix. Van arribar aviat a Xàtiva i jo vaig arribar després.

Va ser un campament millor que altres anys.

I vaig dir; fins la propera.

La gente MIKI

Hay buena gente y mala, no te puedes fiar de toda, porque pides ayuda cuando estás en la calle y no te hacen caso, solo puedes ir a pedirle ayuda a los policías. La gente mala siempre está al acecho para robarte la cartera o están los trileros, ellos sí que te engatusan y eso es malo. Esto pasa si no tienes cuidado.

La gente puede ser maleducado/a al volante de un coche o etc.

Un político tiene que tener respeto a los demás, porque está ejerciendo un poder.

La gente en el fútbol, algunas aficiones, son peligrosas, y no disfrutan; empiezan a insultar al árbitro y no siempre se puede ganar.

La gente en Carnaval o en Fallas etc., a veces, pierde los estribos porque van bebidos/as; la gente que estudia quiere tener un futuro digno, y no ser analfabeto y enseñar a la gente que no sabe para el día que tengan que ir a trabajar.

La gente cuando se va a comprar se agolpan cuando hay una ganga y se tiran como una jauría de lobos/as a comprar, el Corte Inglés o Mediamarkt, Carrefour etc. Necesitamos mucha educación y ser más respetuosos/as con los/as demás.

Dibuix: Enrique Velasco Boscá

L'ESTRANY CAS DE MAGDALENA VENTURA

Carlos Quilis Juan

Què em dirien si els comentara que hi ha hòmens que els creixen els pits? O dones que els ix pèl a la cara o se'ls agreugen els caràcters masculins? Bé doncs, en el primer cas el diagnòstic és *ginecomàstia*, deguda, entre altres motius, a un augment de l'hormona prolactina, encarregada de la producció de llet en les glàndules mamàries. I el segon cas s'anomena *hirsutisme*. És d'origen idiopàtic (espontani o de causa desconeguda) o bé per excés d'andrògens (hormones masculines). D'aquest últim cas tractarà l'escrit.

Estic referint-me al quadre anomenat *La dona barbuda*. L'autor és Josep de Ribera, pintor valencià pertanyent a l'estil tenebrista i figura cabdal de la pintura europea del segle XVII. Gran part de la seua carrera la realitzà a Itàlia, concretament a Nàpols, sota control de la corona d'Aragó. Tot i el seu origen, se'l considera un pintor italià més i les seues obres també.

Magdalena Ventura amb la seua família

Si observem el quadre, podem apreciar tres figures humanes, dues làpides amb inscripcions, l'una damunt l'altra i una bobina de llana dins d'una petxina. En el centre es troba Magdalena Ventura (la dona barbuda) amb una abundant barba, trets fisonòmics marcadament masculins i amb un pit fora, alletant el seu fill menut. A la seua dreta està el seu marit, Felici di Amici. Tots dos, amb una expressió trista, cansats, acceptant, resignadament, la seua situació.

D'altra banda tenim les dues làpides situades a l'esquerra de Magdalena, on l'autor escriu, en la llosa superior, una

inscripció en llatí titulada *El gran miracle de la naturalesa*, on dóna detalls de la història de la dona: on va nèixer, qui l'acompanya, edat en el moment del quadre (52 anys), edat (als 37 anys), en què van començar a aparèixer els signes i símptomes de l'hirsutisme, com ara, la crescuda de pèl a la cara, pèrdua de cabells, l'agreuament de la veu i la virilització dels trets facials. A la inferior, l'artista signa i data l'obra a més d'incloure detalls de l'encàrrec. També cal esmentar que damunt de la llosa superior es troba la bobina de llana dins d'una petxina, la qual cosa simbolitza l'hermafroditisme.

Per a finalitzar, cal dir que el quadre va ser encarregat pel virrei de Nàpols i duc d'Alcalà, Fernando Afán de Ribera y Téllez-Girón que, seguint el costum pictòric de l'època a l'Espanya dels segles XVI i XVII, va manar retratar persones amb defectes físics, i, tot i que instigat per la morbositat del mecenes o mogut per un interès mèdic, l'autor aconsegueix dotar l'obra d'una enorme humanitat malgrat la tenebrositat del motiu. Actualment, el quadre està exposat al Museu Nacional del Prado, juntament amb gran part de la seua obra.

Joventut, democràcia i educació ciutadana. Raúl Leis

Introducció

La cultura cívica, o cultura política democràtica, entesa com un conjunt variable de valors, actituds i preferències, influïda pels canvis substantius de la societat, juga un paper crucial en la democràcia. Comprén una sèrie de valors, actituds i creences que estableixen pautes i límits de conducta per als ciutadans i els líders polítics, legitima les institucions polítiques i brinda un context en què s'assenten els pensaments i sentiments de la majoria de la població. L'enfocament de la cultura política és útil per a explicar certs aspectes rellevants del sistema polític, però fa falta incorporar l'anàlisi històric per a aconseguir una mirada processual, i relacionar-lo més a fons amb la dinàmica de la societat en els seus diversos components.

La societat llatinoamericana expressa cada vegada més visiblement l'existència d'una ciutadania amb una participació limitada o simplement exclosa del desenvolupament, moltes vegades sobrevivint sols en les esclatxes d'un creixement econòmic que pareix privatiu d'una franja de la societat o relegada al paper passiu de consumidora.

El desenvolupament socioeconòmic necessita sintonitzar-se amb els processos de democratització, i amb el disseny d'accions polítiques per a contrarestar les exclusions socioeconòmiques. També és vital estimular la capacitat de construir agendes socials per a influir en les agendes polítiques dels partits i en l'agenda pública de l'Estat. És necessària l'existència d'una societat civil enfortida i un sistema polític autònom, competitiu, amb partits polítics democràtics permeables a les necessitats i aspiracions de la població.

La societat civil és, en paraules de Michael Walser, "un espai públic que té funció normativa, regulativa, independent i autònoma enfront de l'economia i l'Estat per a expressar el seu propi quefer". Les relacions entre la societat civil i la societat política han estat marcades quasi sempre pel signe de la confrontació o de la subordinació dels primers als segons, i poques vegades per relacions d'inclusió i participació.

Si bé la societat civil no aspira a prendre el poder públic, sinó a construir poder ciutadà amb capacitat d'incidència i regulació del mercat i de l'Estat, i amb possibilitat d'aportar a un desenvolupament ple i una demo-

cràcia verdadera, en la societat civil no tots tenen els mateixos interessos, ni igual poder, és més, és motiu de contradiccions entre aspiracions, necessitats, interessos, sectors i grups. És un lloc de trobada entre l'àmbit públic i el privat, una esfera de relacions socials i els seus conflictes, i per tal raó no poden assignar-se-li papers unidireccionals. No és un concepte "atrapa tot" ni pot ni ha de mitificar-se. Això sí, ni Estat, ni mercat, ni societat civil tenen sols les respostes als desafiaments, per la qual cosa han d'articular-se i contrapesar-se.

Els moviments socials de la societat civil col·loquen demandes en l'agenda política i intenten exercir influència, produint de vegades una pressió constant sobre els partits perquè aquests reaccionen i tracten d'institucionalitzar les noves demandes. La majoria de vegades, no obstant, els partits no són permeables a estes demandes perquè funcionen com a maquinàries electorals eventuais, no compten amb un programa polític consistent i estan desconnectats de les propostes socials de la població. La resposta és l'al·lèrgia ciutadana cap a la classe política.

En este marc es mouen la joventut i les cultures juvenils com un entramat present en la societat i que forma part fonamental de la construcció d'una ciutadania d'alta densitat, que suposa la capacitat de conjugar la ciutadania política amb la ciutadania socioeconòmica, perquè els escenaris possibles per al futur de la democràcia poden ubicar-se en el marc de la sostenibilitat integral en la qual interactuen, i fan sinergies, els factors econòmics, culturals, ambientals, socials i polítics.

Activitats i resultats

En un estudi recent sobre la joventut realitzada en 2003 per l'autor d'aquest article es van aconseguir ubicar aquestes tendències:

Els/les jòvens s'identifiquen com a societat civil més que com a societat política

Si no s'aconsegueix una profunda recomposició de la societat política, en termes de representació, eficàcia i eficiència en la gestió, la tendència serà a l'abstenció electoral, preferència cap als outsider, o la utilització oportunista del vot o de la relació amb els partits. Els jòvens tendiran a despolititzar-se i adscriure's a associacions al marge, o convergir en moviments socials qüestionadors de la política i de les asimetries socioeconòmiques.

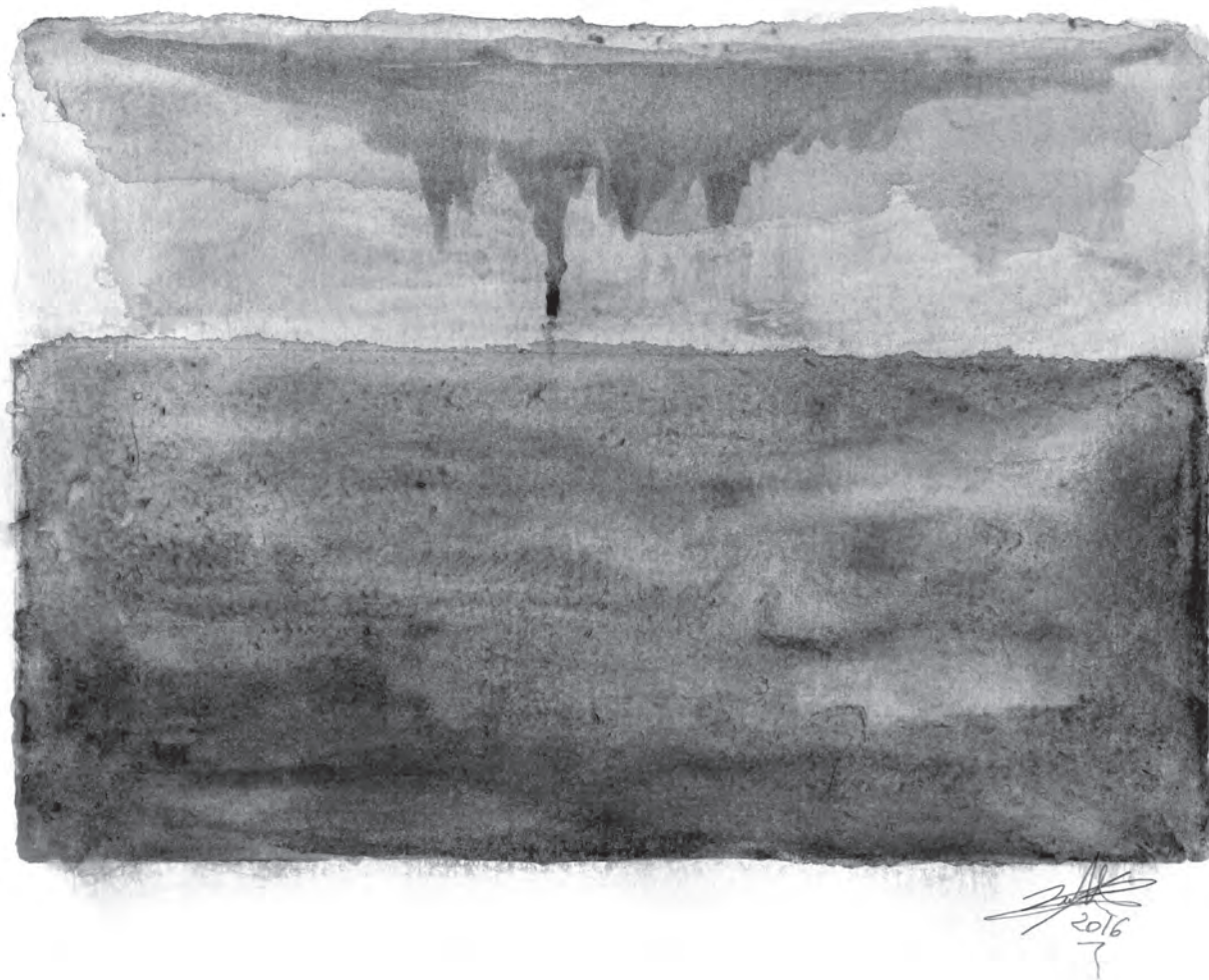
Els/les jóvens reclamen participació

La cultura política estarà referida a reclams de participació metaelectoral que qüestionen l'Escola Elitista de la Democràcia, per a la qual la democràcia funciona amb nivells relativament baixos de participació, la qual cosa permet un elevat nivell d'autonomia de les elits que, per la seua suposada major cultura política i vocació democràtica amb relació a les masses, convé per a aconseguir el manteniment de les llibertats polítiques. Des d'aquest punt de vista la participació podria tindre un efecte desestabilitzador del sistema polític; cal que el poble faça a través dels seus representants el que no pot fer per si mateix. Per als/les jóvens la representació està mediatitzada per un poderós intermediari, el partit polític. Els representats no trien els seus representants, aquestos vénen pre-assentats i avalats per un partit. Tampoc la voluntat popular és elaborada ni formulada pel poble, sinó per mitjà de l'adhesió a les propostes polítiques dels candidats i els seus partits, per la qual cosa és la voluntat d'aquestos la que estructura la pluralitat d'opinions que dona lloc a la voluntat popular, i no al revés. El representant se sotmet a la disciplina de partit.

La tendència dels jóvens és més bé cap a l'Escola de la Democràcia Participativa. Per a esta concepció el progrés camina cap a nivells més alts de participació, a través del desenvolupament de mecanismes participatius que incrementen el poder d'incidència dels governats sobre els governants. La societat reclama més espai de participació, la qual cosa és fàcil de dir però difícil de fer, en la mesura que existeix en totes les esferes i nivells por o resistència a la participació. Participar invita a compartir, intercanviar, multidireccionar. Entre esta idea i la unidireccionalitat,

que constitueixen dos extrems, també hi ha matisos de semiparticipació o pseudoparticipació que poden entendre's com preàmbuls a l'autoritarisme, límbes permanents o formes de transició cap a la participació més plena.

La participació també comprén el sistema educatiu. Diversos estudis adverteixen el rebuig per part dels i les alumnes a ser considerats com a "bancs" en els que sols es poden fer dipòsits de coneixements, reduint-los a sers incapaços de pensar i produir idees.

La participació constitueix, doncs, un immens territori per conèixer, guanyar i avançar. L'Estat necessita ser transformat amb espais de més vigència de la societat civil, reivindicant la presència dels subjectes en els diversos nivells de discussió, preses de decisions respecte a estratègies, plans i projectes. Els espais de participació deuen multidimensionar-se albergant totes les esferes de la vida social on la població expressa els seus desitjos, aspiracions i reivindicacions.

Major definició de cultures juvenils i moviments socials

Existeix també una tendència cap a una major definició de les cultures juvenils, a la creació d'espais de joves en els quals es generen noves maneres de fer-se presents en els temes que els importen i els són significatius. Estes formes d'expressió, renyides amb les tradicionals, estan dotades d'un fort discurs ètic i d'actituds de resistència. Viuen altres somnis, altres utopies i mantenen una bretxa generacional enorme amb els que dirigeixen ara la política. Els estudis sobre els joves donen compte que ells i elles no tenen interès en la política; açò no significa que vullguen una dictadura ni que rebutgen el joc democràtic, sinó que anhelan una democràcia més pròxima a la seua vida i a les seues necessitats. Les cultures juvenils no són neutres ni asèptiques; estan impregnades de la vigència de les cultures híbrides, lligades als mitjans de comunicació i la tecnologia de la informació que crea llenguatges comuns però també alienacions.

La possibilitat de moviments socials juvenils i/o estudiantils adolescents de nou tipus (que poden estar lligats a temes ambientals, de drets humans o anticorrupció, per exemple) és una tendència possible, però no necessàriament podem concloure que passaran a estadis de major complexitat organitzativa i visió estratègica, convertint-se en subjectes polítics de transformacions molt més de fons. Per a aconseguir-ho haurien de:

- Lligar allò reivindicatiu amb propostes econòmiques, polítiques i socials d'estil nacional o global. És a dir, haurien de desenvolupar la capacitat de lligar el present amb el passat.
- Descobrir les causes profundes de la crisi social que emmarca la situació en què es desenvolupen.
- Desenvolupar la democràcia interna i la participació com a estils de vida i organització.

- Impulsar la capacitat d'autodeterminació i autogestió a nivells nacionals, regionals i de base.
- Desenvolupar els valors, la memòria col·lectiva i la identitat com a part de la seua pràctica com a moviments socials.
- Incrementar la seua capacitat d'incidència generant aliances i guanyant legitimitat en el conjunt social.

Narracions populars

Joc de la corda.

Aportada per M.ª Mercé Gil Torregrosa

Que entre,
que entre perol,
ja estic aquí,
què vols de mi?
Que agarres la cassola
i que isques d'ací. (i que te'n vages d'ací) en altres versions

La gallineta cega.

Aportada per M.ª José Sarrión

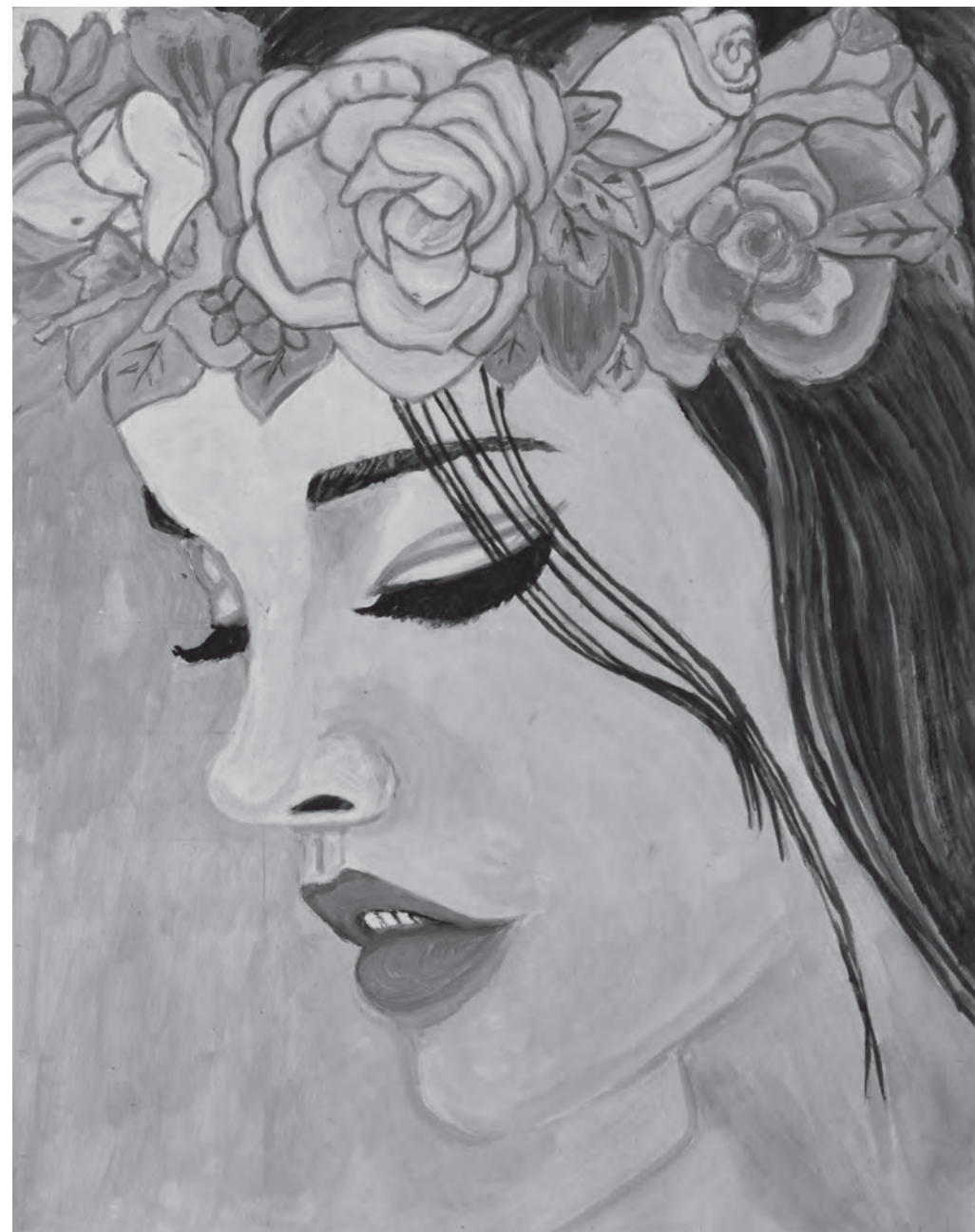
Gallineta cega, que se t'ha perdut?
Una agulla i un canut!
Busca-la pel terra...
No la trobe!
Busca-la per dalt...
no la veig
Busca qui t'ha pegat!

Pissiganya.

Aportada per M.ª Mercé Gil Torregrosa

Pissi, pissiganya
mata la ganya (mata l'aranya) en altres versions
cul de canyeta
estira l'orelleta
ben estiradeta
a esta xiqueta.

14 participació de l'escola

Dibuix: Ferran Castells Oltra

Dibuix: Mariví Sanchis Almiñana

Les Catalinetes.

Aportada per Mª José

Sarrión

Les catalinetes
juguen a boletes
els catalinots
juguen a bolots
tu catalineta
tu que vas i véns
dis-li a ta mare
que vinga "correguents"
Les catalinetes
juguen pel matí
una coca bamba
i un banal de vi.

Joc de botar la corda.

Aportada per Paco González

Mare puge dalt
i baixem la corbata
que m'està esperant
una xica guapa.
Passa un senyoret
i tira una pesseta,
tire-me-la a mi,
que sóc la més pobreta.
Totes les xiquetes se'n van a dormir
amb la camisa curta
i el cul arrupit.

Tres mosques.

Aportada per Mª Ángeles R. N

Tres mosques s'apaga la llum
i es queden a fosques.
Per a dormir.

La tarara.

Aportada per Pepe Micó

El dia de pasqua
pepito plorava
perquè el catxirulo
no se li envolava
la tarara sí
la tarara no
la tarara mare que la balle jo
ella porta pirri
ella porta pirri
també polissó.

Pedagogia ciutadana i escoles per a la democràcia.

Jorge Osorio Vargas, Universitat de Playa Ancha, Valparaíso, Chile.

1. Plantejar-nos la Pedagogia Ciutadana és una via pràctica per a confrontar-nos amb el sentit del pensament pedagògic vigent i les seues fonts i la possibilitat d'inaugurar noves maneres de pensar l'escola. Totes les accions mampreses en les escoles remeten a marcs conceptuals i a sistemes d'apreciacions més o menys formals. Analitzar les condicions de la pràctica és allunyar-se de la idea vulgar de què aquesta pugui ser un tipus d'actuació irreflexiva. La reflexió pedagògica –és a dir el pensament crític sobre l'educació– té una funció habilitadora. Permet problematitzar les teories implícites i obrir camp per a noves teories que expliquen i interpreten les situacions de la pràctica. Si les accions estan contingudes en marcs, la reflexivitat dels educadors(es) es desenvolupa com un procés que inclou apreciació, actuació i reapreciació. Implica una valorització dels sabers que emergeixen de la pràctica reflexionada i, així mateix, un diàleg amb els sabers sistematitzats disponibles (Gimeno Sacristán, 1998). Per aquesta via, les situacions singulars o les pràctiques locals poden ser enteses i intervingudes de manera transformativa. En l'intent de comprendre, l'educador pot actuar sobre la seua realitat i canviar-la si fóra necessari.
2. Parlar de Pedagogia Ciutadana exigeix plantejar algunes característiques de la nostra modernitat educativa: la diversitat cultural, la tendència a treballar sobre currículums ideals distants de la pràctica dels educadors, l'absència d'aquests en els debats politicoeducatiu. Només des d'aquestes dades és possible parlar de construcció de ciutadania en l'àmbit educacional. L'escola mateixa pot ser subjecte i espai d'educació ciutadana. Ella és una esfera pública subjecta a escrutini i conversacions públiques, tant sobre els desenvolupaments professionals com sobre el seu sentit cultural i ètic. Ciutadania en este cas significa reconstrucció de les possibilitats de participació dels educadors i de les comunitats en el procés de fer

Foto: Rafa Blesa

escoles per a la democràcia; significa la possibilitat de pensar tant allò públic de l'educació com la pròpia escola pública des dels distints sectors ciutadans, incloent els populars; implica la creació de xarxes professionals d'aprenentatge dels continguts de la participació magisterial en les reformes per a fer-les verdaderament sustentables; significa construir un sentit de justícia curricular perquè les discriminacions que ocorren en l'escola siguin processades de manera explícita en les relacions escolars, valorant la ciutadania dels joves, les seues cultures, la seua pluralitat i els seus desplaçaments ètics.

3. La Pedagogia Ciutadana exigeix plantejar-se l'assumpte de les dinàmiques identitàries i els principis de participació i pertinença social. És precís articular les lògiques afirmatives dels subjectes, la seua pluralitat i reivindicació a ser titulars dels drets a la diversitat i la diferència amb les lògiques de la cooperació, inclusives i generadores "d'ordre" i governabilitat. La ciutadania en l'àmbit de l'educació significa l'enfortiment de la "llar pública" que és l'escola, espai de civilitat i de sintonia entre la dinàmica reconstructiva de com constitueix de comú al ciutadà(na) i els processos d'identificació que nodreixen els desitjos diversos i les actuacions dels subjectes que són convocats per les escoles. Les escoles han de fer la seua pròpia síntesi entre ètica pública i pertinença. Dues vessants conflueixen en este dilema: les tendències que afirmen els principis deliberatius de la raó pràctica i comunicativa i que promouen els acords basats en fonaments (mínims o màxims imperatius ètics) i les tendències que constitueixen l'ètica pública des de la pluralitat de narracions identificant impulsos ètics que des de la individualitat construeixen cartes ciutadanes diferenciades segons contingències. El primer vessant ens col·loca en el lloc d'un pensament paradigmàtic, la segona ens situa en el lloc d'un pensament narratiu. Ambdós són nutrients d'una pedagogia ciutadana (Mardones, 1997).

4. El desenvolupament de la Pedagogia Ciutadana en l'escola suposa llavors plantejar-se una qüestió ètica: ser ciutadà(na)

implica una acció pública i una pràctica comunicativa, un aprenentatge del valor de l'altre, de la seua diversitat i del respecte dels seus drets. Per a una tradició de l'ètica política, la formació ciutadana és principalment una educació en les virtuts civils adequades per a viure democràticament. En efecte, la formació ciutadana és un aprenentatge de les "arts específiques d'una ciutadania moral" (Bárcena, 1997), la qual cosa implica practicar la deliberació i el judici, desenvolupar capacitats i competències per a analitzar dilemes ètics d'abast social i públic, argumentar sobre els fonaments de les controvèrsies i construir des de la quotidianitat escolar la noció de l'escola com una "esfera pública" en la qual es manifesten tensions i controvèrsies que han de ser processades de manera comunicacional. En este sentit, l'escola pot entendre's com un "orde" basat en una racionalitat comunicativa i un "espai" de trobada de subjectes dialogants-conversants. Vista així, l'escola és un àmbit de construcció de sentits, d'interpretació de narratives

Foto: Marta

plurals i de trobada ciutadana (és a dir, trobada de persones amb drets i responsabilitats públiques).

Formar per a l'exercici de la ciutadania significa primerament un projecte hermenèutic, una acció pedagògica orientada a processar narratives, una manera de recuperar la memòria crítica i una aproximació a una tradició ètica fonamentada en encerts universals, que en al nostre entendre haurien de ser els drets humans.

5. La Pedagogia Ciutadana ens planteja una qüestió de definicions a nivell polític: hem d'entendre ciutadania en quatre nivells.

El primer es refereix a la ciutadania com una qualitat jurídica que fa titulars de drets als subjectes en virtut d'un marc objectiu, per exemple, els continguts d'una Constitució o de les cartes internacionals dels drets humans.

El segon nivell és el de la ciutadania com a condició de qualitat de la democràcia i fa referència als procediments de la convivència democràtica, al coneixement de les institucions i a la participació ciutadana. En este nivell és necessari entendre que la competència principal és actuar responsablement en l'àmbit públic i exercir la titularitat democràtica en els marges de l'ètica i de la política definits pels drets universals més amunt indicats.

El tercer nivell és el de la ciutadania com a fenomen cultural i comunicacional. Es relaciona amb la competència d'indagar en la realitat, identificar dèficits democràtics, associar-se, comunicar-se, resoldre controvèrsies de manera no violenta, globalitzar dilemes d'ètica pública particulars, formar juís crítics des de referències o fonaments que li donen sentit a la "ciutadania moral".

El Quart nivell és el de la ciutadania com a rememoració crítica: aquest nivell és el de la ciutadania com a solidaritat amb la història del patiment humà, com a recuperació del sentit memorial de tot acte pedagògic i com a simbolització dels límits de la modernitat en tant que projecte humanitzador.

Foto: Rafa Blesa

6. La Pedagogia Ciutadana, segons el que s'ha dit, constitueix un test ètic per a l'escola. És alguna cosa més que una qüestió de transversalitat metodològica. És una declaració de fonaments en el pla de la pràctica pedagògica. Es nodreix de tradicions universals i locals. I constitueix un "orde" de sentit per a l'escola, en la mesura que és un procés de constitució d'un espai públic per a l'educació escolar i una font de competències crítiques que s'expressen dins i fora de l'escola. Resulta transcendent que l'escola es plantege la seua condició possibilitadora com a institució cultural hàbil per a constituir subjectes deliberants, responsables, respectuosos dels drets humans, capaços d'identificar dinàmiques d'interculturalitat, aprenents de la tolerància, competents moralment en l'exercici voluntari de la solidaritat.

7. La Pedagogia Ciutadana en l'escola és una pedagogia de la responsabilitat que implica plantejar-se desafiaments claus per a la ciutadania activa dels i de les joves.

En primer lloc, ha de ser capaç de replantejar la relació entre privacitat i sentit públic. En la situació actual dels joves és evident que és necessari reflexionar al voltant del tema de la "justificació" de les relacions humanes, el valor que se li assigna a la "proximitat" com a àmbit de responsabilitat i solidaritat i la identificació d'ètiques hospitalàries que orienten les contingències (Boff, 1999; García Molina, 2003; Yus Ramos, 2001).

Un segon tema que ha de plantejar-se la formació ciutadana en l'escola és la seua capacitat de promoure l'altruisme cívic, i els moviments voluntaris que permeten un trànsit de la "tribu" a un associativisme afectiu obert a la seducció del "civisme" en quant pràctica de la mutualitat, de la reciprocitat i de la donació (Moratalla: 1997). La formació ciutadana és una espècie de possibilitat gramatical per a una pedagogia del reencantament i una tensió reconstructiva del que Lipovetsky va anomenar el "crepuscle del deure" que va acabar associant-lo amb una ciutadania fatigada i anèmica (Lipovetsky, 1994).

Hi ha tres "escenaris de justificació" (Moratalla: 1997) per a una formació ciutadana juvenil: un és l'escenari de l'individu que identifiquem amb els reptes de l'actualització, de la pràctica de la tolerància, de trobada amb temes emergents (ecologia, discriminacions, multiculturalitat, etc.) i del desenvolupament de competències d'escolta i d'immersió en el "segle" entenent les seues claus, les seues fonts i els seus dilemes.

Un segon escenari és el de la proximitat que implica un àmbit de construcció de l'alteritat, del sentit de viure amb altres en espais mínimament institucionalitzats, que remetent a una història i tradicions comunes (rememoració crítica); és l'escenari de deconstrucció dels pragmatismes estèrils i d'una pedagogia d'allò públic que impregna en els i les joves la idea d'associativitat i de participació ciutadana.

El tercer escenari és el de la política i per tant l'àmbit de les competències del juí, de la deliberació, de la formació del sentit del comú i de la construcció d'una idea de subjecte i d'acció col·lectiva. En este escenari la pedagogia ha de reconstruir la noció de ciutadania com el dret a tindre drets, per tant, ha de plantejar-se l'assumpte de les institucions i de l'ètica pública aplicada a contingències reconsiderant-se els fonaments dominants de la "ciutadania juvenil". Estem en l'àmbit que permet una acció neo-paradigmàtica, refundacional en els joves, oberta al global i al plural, a una estimativa ètica incorporada en la "cultura" pública dels subjectes i reafirmada en l'escola en tant que comunitat interpretativa, tal com assenyalàvem en paràgrafs anteriors. Els mínims universals no són llegits només com a imperatius sinó com a font de sentit i d'un parla pública, com referencials contextualitzats pel juí propi i assumits com a orientació i utopies ètiques.

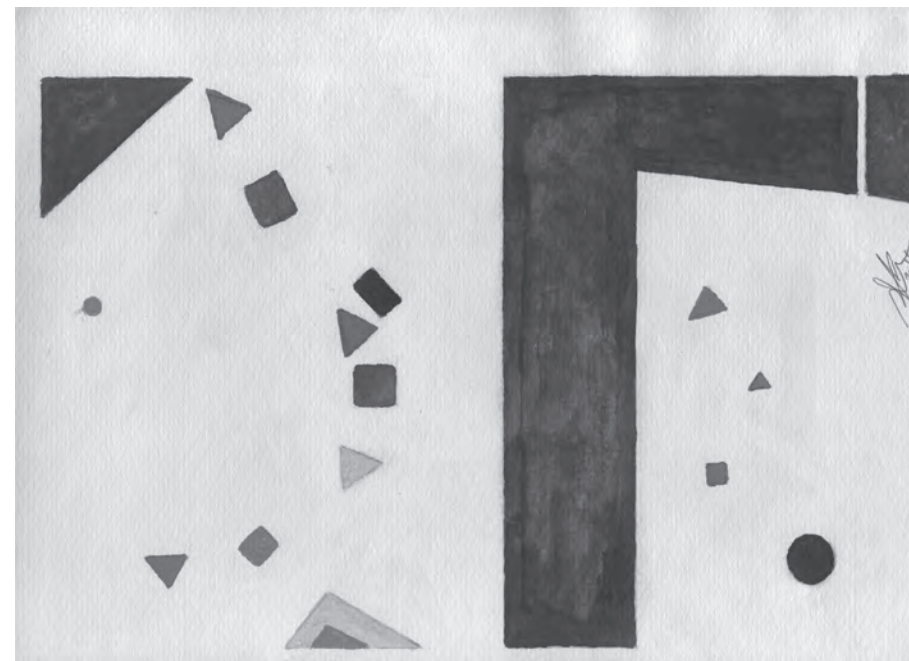
Primeres notes per a un Manifest Municipalista.

Observatori metropolità

El fet d'apuntar els reptes i límits del municipalisme no impedeix reconèixer l'enorme potència democratitzant de l'aposta municipalista. El procés de revolució democràtica ja en curs requereix de les seues pròpies palanques i motors de moviment. La «qüestió municipal», com en el llarg segle XIX, pot jugar un paper clau. El que segueix són tot just unes notes, que sense renunciar a un cert «utopisme», apunten alguns elements de l'estratègia i els continguts possibles per a reconduir les bases de la democràcia local.

1. Prendre els ajuntaments no per a gestionar i representar sinó per a fer política i democràcia. Els vells anarquistes, els mateixos que inspiraren la idea del Municipi Lliure, distingiren entre l'«art de governar» i la «política». El primer era la disciplina i la pràctica orientada a la conservació del poder per part d'una classe específica: la segona consistia en l'exercici col·lectiu que empenyia la transformació. El major límit del municipalisme està en el fet de reconèixer-se únicament com a exercici de bon govern. Honestedat, compromís, responsabilitat seran segurament algunes de les paraules que més es repetiran. Paraules importants però que molt prompte quedaran reduïdes a les seues accepcions més estretes, fins i tot, a un ús clarament cínic, si no s'enfronten al fet que els marges de la democràcia municipal, almenys sota les condicions actuals, són més aviat xicotets. Per això prendre els ajuntaments implica principalment transformar-los, suposa acceptar el repte de la revolució política i, per tant, fortes dosis d'insubmissió a l'actual ordenament institucional. En aquest terreny, resulta imprescindible reclamar i després imposar:

a) Una auditoria del deute municipal. Les altes proporcions d'endeutament restringeixen de forma severa, a voltes total, els marges d'actuació dels municipis. És necessari determinar les condicions en les quals s'ha contret el deute municipal, qui en són responsables, a quins projectes ha respost i segons quin càlcul de necessitats. Aquest procés hauria de conduir a determinar quins deutes són legítims i

quins il·legítims, ço és, quins definitivament no es pagaran. Igualment hauria de verificar-se qui són els responsables de l'endeutament il·legítim, tant entre la classe política com entre empresaris i financers.

b) La recuperació dels béns públics i comuns expropiats en forma de vendes, externalitzacions i partenariat públic-privat. De forma pareguda a allò que passa amb les hisendes locals, és necessari revisar i avaluar la gestió prèvia dels béns i serveis municipals, recuperar tots els que poden ser gestionats de forma cooperativa i/o directa i exigir responsabilitats per aquells en què la gestió haja sigut fraudulenta i malbaratadora.

c) la denúncia de la convivència de la vella classe política amb les oligarquies locals, ancorades fonamentalment en els sectors de la construcció, el turisme i les finances -caixes d'estalvi especialment. Sobretot, és necessari trencar el pacte de silenci que fa que tota nova legislatura comence amb l'acord implícit de no traure els drapets al sol a l'anterior.

2. Els ajuntaments democràtics com a experiment d'una nova institucionalitat democràtica. El principi d'autonomia municipal ha sigut sotmés a un doble procés d'anul·lació. Legal, en primera instància: la reforma prevista redueix la sobirania i les competències municipals a uns límits estrets, per als quals no es disposa, a més, de finançament suficient. Però també econòmica: el que resta de l'autonomia municipal ha quedat subordinat a una política orientada estructuralment al desenvolupament immobiliari. Qualsevol política que es propose reinventar la democràcia local, ha de considerar-se com un projecte de canvi institucional. La «qüestió municipal» que en el segle XIX va recórrer les lluites per la democràcia en la vella Ibèria torna així a ocupar el centre de la qüestió democràtica.

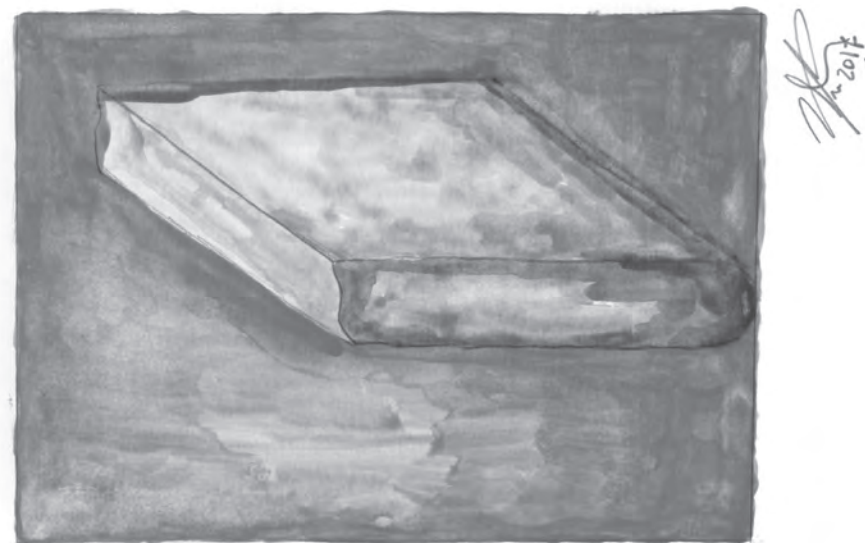
Vet ací algunes mesures que es consideren imprescindibles:

- a) Imposició de Plens oberts, total transparència de les decisions i tribunals ciutadans de comptes públics. Cap decisió podrà passar sense la publicitat corresponent. Els Plens seran públics i les actes es posaran convenientment a l'abast de tothom per mitjans telemàtics verificables. Tots els actes i decisions dels responsables polítics hauran de ser públics. D'igual manera, hauran de ser sotmesos a control ciutadà els objectius i resultats de les seues decisions.
- b) Control estricte dels representants electes i reducció al mínim d'aquells que no resulten estrictament necessaris. Liquidació dels càrrecs de confiança. El govern municipal ha de quedar reduït a la mera administració i la decisió política convertida en un exercici públic, col·lectiu i democràtic.
- c) Elecció directa d'alcaldes i representants sobre unitats mínimes de població que no superen els 10.000-15.000 electors, de manera que es pugui fer efectiva la realitat d'una democràcia de proximitat. En les poblacions de mida major s'establirà l'elecció de càrrecs en l'àmbit de barri i districte.
- d) Instauroació de mecanismes de decisió i elecció directa sobre els principals àmbits de competència municipal. Els «processos participatius» han tendit a convertir els processos plebiscitaris i les assemblees municipals en una mera operació de legitimació i assegurança de la governança. Així, per exemple, uns «pressupostos participa-

tius», o millor discutits i decidits entre tots, no corresponen amb l'estimació d'un percentatge mínim del pressupost (normalment el 5%) que s'obri a un procés aparent de «decisió directa». Més aviat, es tracta del fet que els àmbits principals de decisió siguin sotmesos a discussió pública i democràtica.

e) Implementació de sistemes de decisió on s'inclogui la possibilitat de participació individual i col·lectiva per mitjans tant analògics com digitals. Es tracta d'adoptar sistemes que permeten un monitoratge permanent de la presa de decisions així com de la vinculació de les decisions polítiques a nous models de deliberació i mandat per part de la societat.

3. Federalisme o mort. Els canvis en un únic municipi, per profunds que siguin, corren el risc de fundar una illa minúscula amenaçada de ser engolida per un oceà institucional, polític i econòmic obedi-ent a altres lògiques. La possibilitat que el municipalisme serveixi a la transformació democràtica resideix en la seua capacitat per a compondre un procés ampli i expansiu de canvi polític. La seua força resideix no només en la condició exemplar de cada experiència,

sinó en la seua articulació com a «moviment (contra)institucional» capaç de produir transformacions en les estructures polítiques. La negociació del deute, l'enfortiment de l'autonomia municipal, la recuperació de la democràcia local depenen de la federació d'aquestes experiències municipalistes en un subjecte polític i institucional amb capacitat ofensiva.

Algunes línies que apunten cap a aquesta transformació institucional són:

- a) La promoció d'una nova llei municipal que reconega en tota l'amplitud el principi d'autonomia municipal i la descentralització de totes les competències que siga possible desenrotllar a escala municipal. Igualment haurà de quedar establert i garantit el finançament suficient per al desenvolupament dels serveis i competències municipals, sense perjudici de l'equitat i del repartiment necessari de la riquesa territorial.
 - b) El reconeixement del principi de subsidiarietat allà on es puga. Es tracta d'aconseguir que els nivells administratius superiors al municipi queden supeditats a la decisió dels mateixos municipis, de tal manera que la línia de comandament i d'estructuració de l'administració es construesca de baix a dalt i no de dalt a baix. D'aquesta forma, l'àmbit de decisió central i primer tendirà a ser el municipal i serà només competència d'àmbits superiors aquelles decisions i serveis que puguin ser resolts a escala dels municipis. la nova arquitectura institucional es podria així entendre com una vasta federació de municipis, en què els òrgans centralitzats de decisió estaran sempre sotmesos a control i supervisió municipal.
 - c) Entre les federacions de municipis que componguen les regions i els Estats existirà un compromís de repartiment i equitat en l'accés als serveis i als drets que hauran de ser garantits pels nivells de govern superiors.
4. Per una economia democràtica de base municipal. El municipalisme llibertari va entendre el municipi com la unitat mínima de l'organització econòmica, el seu projecte es resumia en el fet de convertir en comunals (municipalització) les estructures immediates de producció i distribució. El desenrotllament del sistema-món

capitalista ha fet cada vegada més utòpics els projectes d'economia democràtica de base local: senzillament les unitats econòmicament mínimes ja no coincideixen amb territoris discrets i relativament autosuficients. En el marc de la cadena de producció globalitzada, les estructures de producció són cada vegada més difícils de reconèixer en unitats territorials xicotetes. No obstant això, són molts els serveis i les activitats que es poden desenvolupar a escala municipal i que poden ser la base per a una transformació econòmica de proporcions majors. Els dos principis de l'economia municipal que poden servir de palanca per al desenrotllament d'aquesta nova economia democràtica són la recuperació dels béns públics com a béns comuns i el desenvolupament d'un teixit empresarial de matriu cooperativa que se n'encarregue de la gestió.

Per arribar-hi serà necessari impulsar:

- a) El reconeixement legal, garantia, millora i ampliació dels béns públics-comuns. S'inclouran en aquest capítol tots els béns i recursos de propietat municipal, que deixant de banda les comptades ocasions que ho justifiquen, passaran a ser béns de domini públic sota gestió municipal o cooperativa. Aquests béns hauran d'incloure des dels actuals béns demaniales (muntanyes d'utilitat pública, ribes de rius i llacs, costes, aigües, etc.) fins al sòl, les infraestructures i els serveis de propietat municipal. Els béns d'aquesta mena seran inalienables i intransferibles, propietat comuna de les gents de cada municipi. Els governs locals només tindran un control limitat a determinats aspectes de la seua administració i regulació, ja que no seran de propietat municipal sinó pública i comuna.
- b) El desenvolupament d'un teixit empresarial municipal de gestió cooperativa i sota estricte control ciutadà. Els recursos gestionats ara per les empreses municipals (com l'aigua, els sistemes de transport, les infraestructures), en la mesura que passen a ser béns públics-comuns, podran ser gestionats per empreses de matriu cooperativa, resultat de l'organització productiva dels habitants de cada municipi. Els contractes d'aquestes empreses amb els municipis hauran de ser objecte de vigilància i regulació ciutadana.

c) Les bases que regiran la gestió cooperativa del teixit econòmic del municipi són: l'equitat en les condicions de treball, la democràcia interna, el principi de cooperació i d'igualtat de gènere, així com el respecte dels equilibris mediambientals i les relacions d'interdependència humana.

5. El municipalisme és, sobretot, moviment. El dilema de la democràcia, de tota democràcia, sembla concentrar-se en el fet que no pot quedar reduïda a la forma institucional. O la democràcia es vessa fora d'ella mateixa, en una vida ciutadana rica i redundant, o tendeix a degenerar en una mena de formalisme jurídic que no importa a ningú. Les revolucions polítiques, igual que quasi tots els processos de democratització, han sigut sempre el resultat de moviments massius, que no només han servit de vehicle per a demandes democràtiques sinó que en moltes ocasions han portat amb ells experiments pràctics de nova democràcia. En massa ocasions, malgrat tot, quan aquests moviments ha arribat a prendre posicions de govern han acabat per assimilar-se a les institucions. Així en incorporar-se a les estructures de poder, els moviments democràtics han tendit a perdre'n l'autonomia, i el que és pitjor, a identificar la democràcia amb la seua integració en les institucions. Açò és en bona mesura el que va passar al moviment veïnal en el període dels «ajuntaments democràtics». L'assimilació institucional dels seus quadres i el reconeixement de les seues demandes va acabar per buidar les associacions de veïns. Lentament van anar esllanguint-se fins a quedar reduïdes a un mer record d'allò que foren. Per això el municipalisme, i la democràcia local, en requerir d'una renovació constant de la crítica, els objectius, les pràctiques democràtiques i els processos d'autoorganització al marge de les institucions, ha de disposar dels mitjans i de les garanties que fan de la democràcia local una cosa molt més àmplia i difícil de trobar que la vida institucional i el govern local.

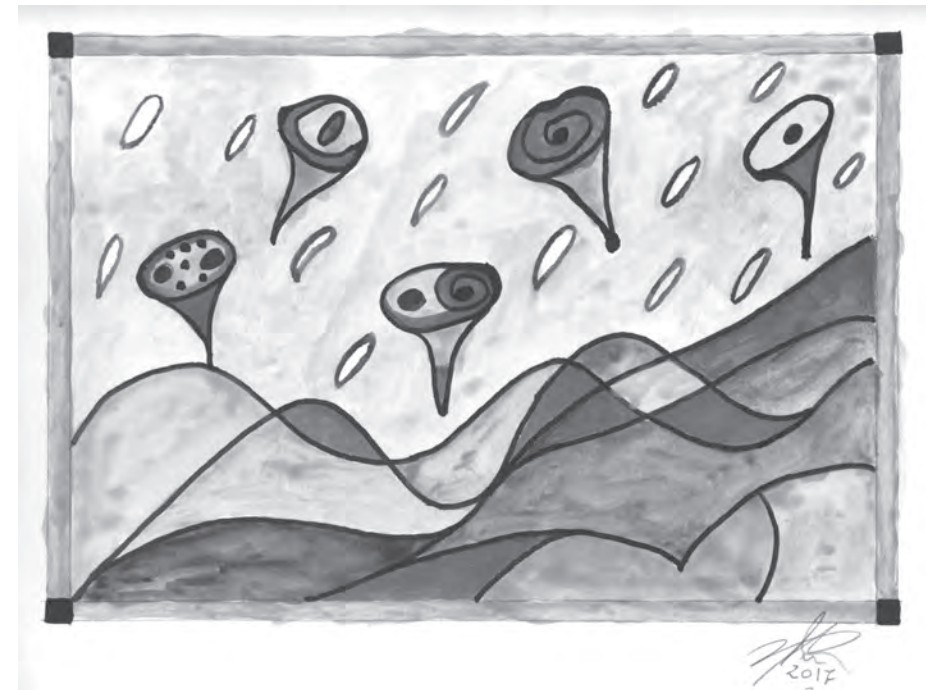
Alguns principis fonamentals poden ser:

a) El respecte i la promoció dels espais d'autogestió i de gestió ciutadana directa. Aquests espais hauran de ser reconeguts i con-

siderats com a llocs necessaris per a l'exercici democràtic al marge dels governs locals.

b) L'estricta regulació de la política de subvencions i ajudes pecuniàries a associacions i col·lectius. Es tracta de desmantellar el vell clientelisme que ha sostingut els governs locals però sense substituir-lo per un altre de nou. D'aquesta manera, encara que els béns i recursos municipals estaran sempre oberts a l'ús ciutadà, les ajudes i subvencions monetàries seran reduïdes al mínim. Hauran de ser sempre justificades i discutides democràticament. Es tracta d'articular una gestió vertaderament col·lectiva d'una riquesa municipal que tendirà a ser major a mesura que augmenten els recursos municipals (tant monetaris com físics) i el patrimoni públic-comú.

c) L'establiment de canals i mitjans de comunicació comunitaris, completament oberts a la ciutadania sense supervisió i control dels representants electes.

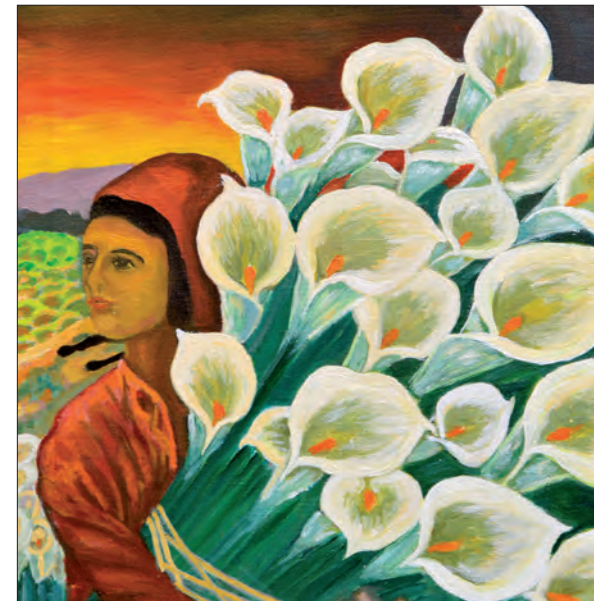
*Antonio
Benito
Miñana*

*Rafa
Calvo
Soler*

*Ana
García
Albares*

*Ferran
Castells
Oltra*

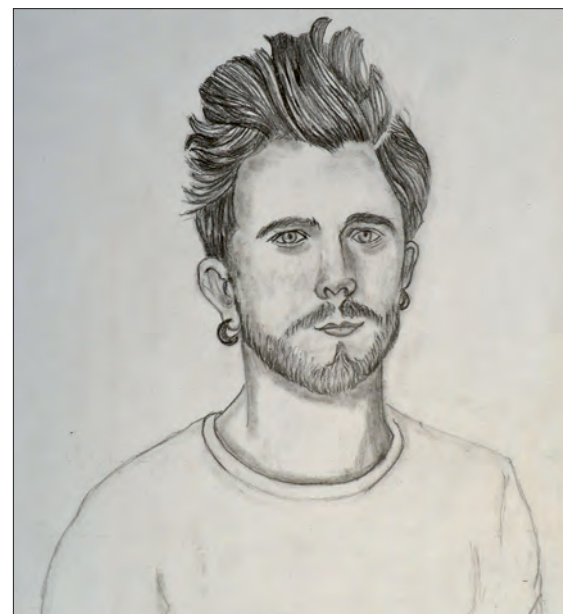
Enrique
Velasco
Boscá

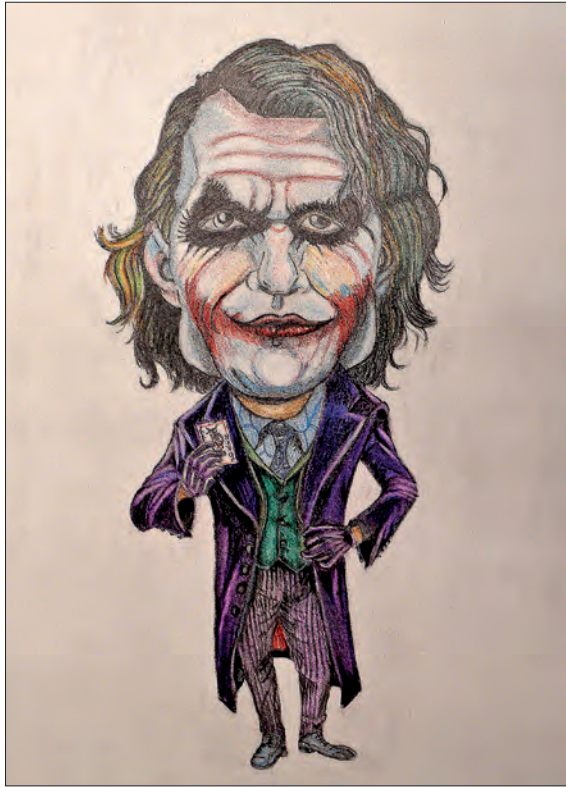
Marivi
Sanchis
Almiñana

Antonio
Benito
Miñana

Ferrán
Castells
Oltra

*Antonio
Benito
Miñana*

*Enrique
Velasco
Boscá*

Javi Juan Belda

*Marivi
Sanchis
Almiñana*

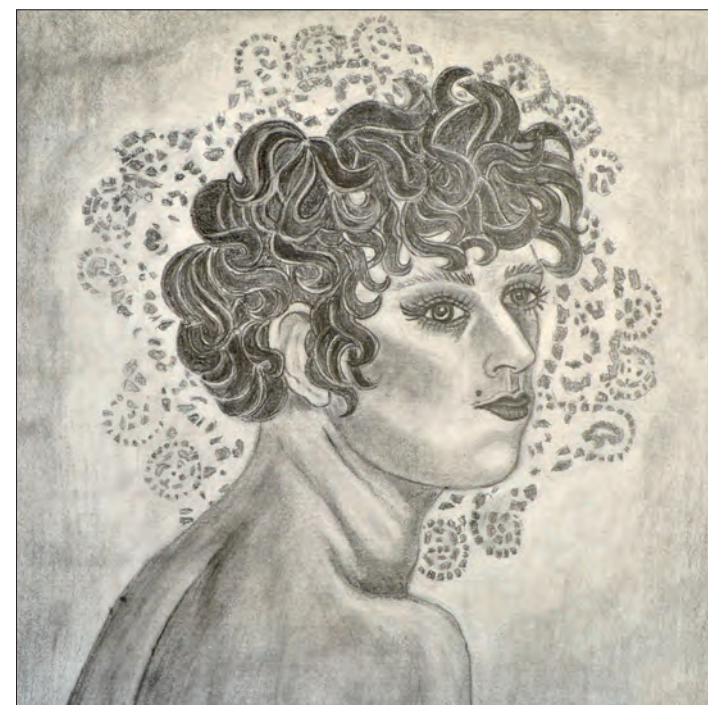
*Enrique
Velasco
Boscá*

*Imma
Sirera
Tomás*

*Rafa
Calvo
Soler*

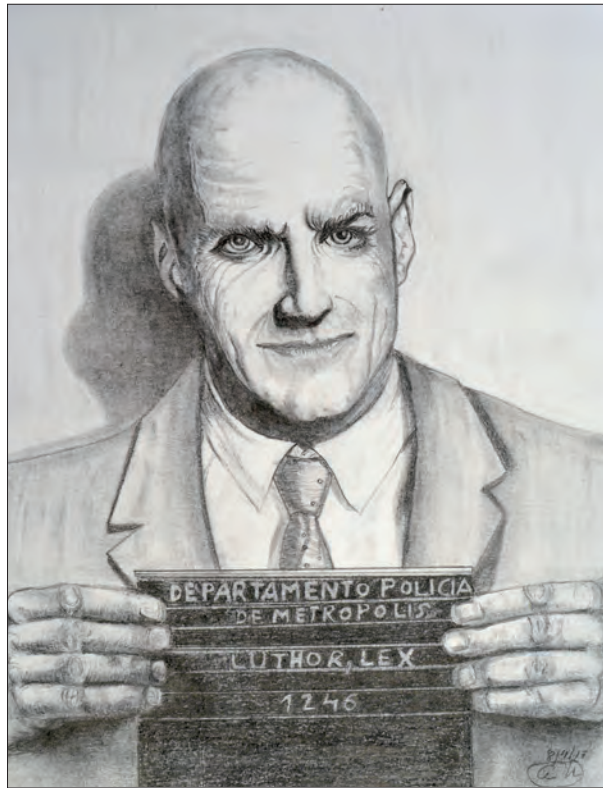
Ferran Castells Oltra

*Marivi
Sanchis
Almiñana*

*Ferran
Castells
Oltra*

*Antonio
Benito
Miñana*

*Inma
Sirera
Tomás*

Javi Juan Belda

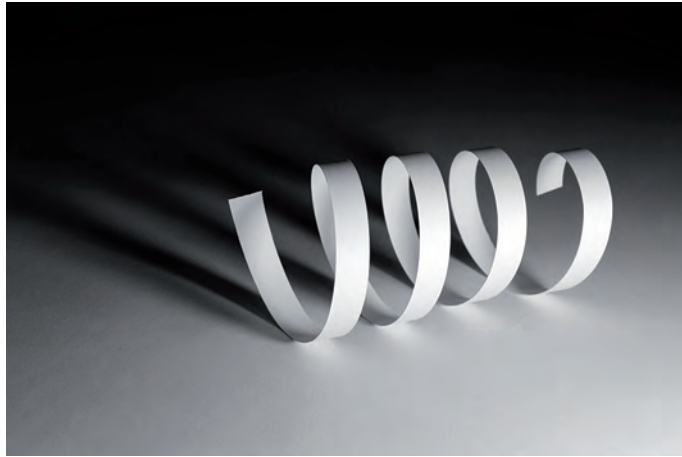

*Ana
García
Albares*

*Rafa
Calvo
Soler*

*Cris
Martínez*

*Rafa
Blesa*

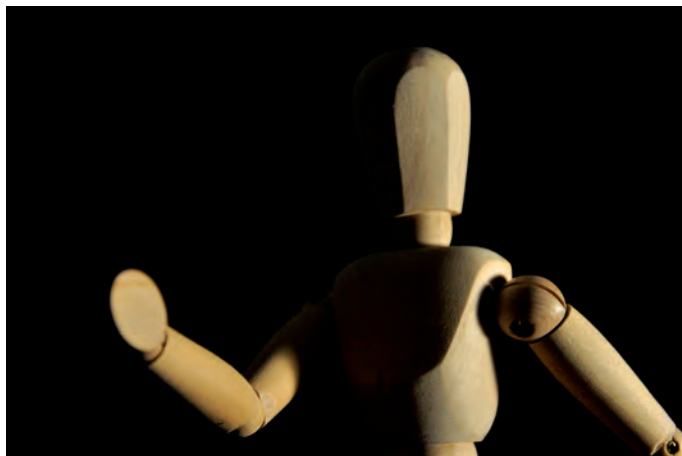
*Cristina
Poveda*

*Vicent
Martí*

Marta

Raquel

l'ullal 25

tercera època

revista del cpfpa
francesc bosch i morata
xàtiva
maig 2017

